

SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ SEKÄ ARVIO MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ VUODELTA 2020

Kulttuurin ja vapaa-ajan lautakunta on hyväksynyt 18.12.2018 § 231 hallintosäännössä edellytetyn kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksen. Toimiala päivittää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksen ja tuo sen lautakunnan hyväksyttäväksi 31.12.2021 mennessä.

Kulttuurin ja vapaa-ajan lautakunta on valvonut, että kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on toiminut kaupunginvaltuuston (Khs 30.1.2019, § 29) hyväksymän Helsingin kaupunki-konsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet -asiakirjan, vahvistetun talousarvion, kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen hyväksymien tavoitteiden, eettisten periaatteiden (Khs 28.10.2019, § 722) sekä hyväksymänsä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksen mukaisesti ja ohjannut sen toimintaa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta on kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla järjestetty toimialan johtoryhmän 29.4.2019 tekemän päätöksen pohjalta. Riskienhallinnan (ml. sisäinen valvonta) ja turvallisuuden koordinaatioryhmä ohjaa ja koordinoi toimialan riskienhallintaa. Ryhmä raportoi toiminnastaan toimialan johtoryhmälle.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisen arviointi

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on arvioinut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä, toimeenpanoa ja toimivuutta sisäisen tarkastuksen ja tilintarkastuksen arviointiraporttien yhteydessä sekä itsearviointina toimialan tekemässä prosessityössä. Asiakaspalautejärjestelmät ja työsuojelupakki ovat käytössä.

Arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytilasta

Tekemänsä arvioinnin perusteella kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala esittää, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvällä tasolla.

Toteutuneet strategiset riskit

- Koronapandemian kaltaisen riskin toteutumista ei kyetty ennakoimaan. Pandemia on vaikeuttanut kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan strategisten tavoitteiden toteutumista etenkin kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen ja eriarvoisuuden vähentämisen näkökulmista. Vaikutusten ennakoidaan näkyvän kaikkein haavoittuvimpien asiakasryhmien, kuten lasten, nuorten ja vieraskielisten sekä ikääntyneiden hyvinvoinnissa. Kielteiset vaikutukset helsinkiläisten hyvinvoinnille ja omaehtoiselle toimeliaisuudelle kulttuurin ja vapaa-ajan toiminnoissa voivat olla pitkäkestoisia ja tulevat näkyviin vaiheittain.

Toteutuneet taloudelliset riskit

- Koronapandemian taloudelliset vaikutukset ovat olleet merkittävät. Koronasta aiheutuvat suorat kustannusvaikutukset vuonna 2020 olivat: tulojen menetykset 11 M€ ja menolisäykset (esim. kulttuuriavustus ja Helsinki-Apu) yht. 3,25 M€ sekä toisaalta menosäästöt 6,1 M€. Koronan nettovaikutus toimialalle oli yhteensä 8,1 M€. Lopullista katevajausta talousarvioon nähden kyettiin pienentämään esim. tuottavuustoimenpitein

siten, että kate on vain noin 1,8 M€ talousarviota heikompi.

- Toimialan toteutuneisiin taloudellisiin riskeihin voidaan lukea mukaan myös koronapandemian vaikutukset toimialan laajalle ekosysteemille, kuten kulttuuri-, liikunta-, nuorisoalan yhdistyksille ja taidelaitoksille sekä muille kaupungin kumppaneille ja sidosryhmille, jotka käyttävät toimialan tiloja, järjestävät toimintaa tai tapahtumia. Kansalaistoiminnan kentän, muiden kumppaneiden ja sidosryhmien, etenkin luovien alojen toimijoiden koronapandemiasta elpyminen tulee vaatimaan tulevina vuosina kaupungin panostusta.
- Hankintaprosesseissa ja vuokrasopimusprosesseissa havaittiin vuoden aikana sellaisia taloudellisia vaikutuksia sisältäviä epäkohtia, joihin puututaan prosesseja, toimintatapoja ja osaamista kehittämällä.

Toteutuneet operatiiviset riskit

- Koronapandemian johdosta toimialalla on järjestelty töitä uudelleen, siirrytty etätöihin, tuotettu korvaavia toimintoja sekä siirretty henkilöstöä osajapankkiin. Tämä on tarkoittanut työntekijöiden ja esihenkilöiden tavanomaisesta poikkeavaa kuormittumista.
- Elinkaarensa loppupäässä olevat tekniset laitteistot aiheuttivat ongelmia esim. liikuntapalvelukokonaisuuden uimahalleissa, tekojäradoilla sekä Pasilan kirjastossa. Liikuntapalvelujen teknisistä laitteista ja välineistä 1/3 on otettu käyttöön yli 20 vuotta sitten.
- Pirkkolan liikuntapuiston uimapaikan veden juoksuksessa todettu ympäristönsuojelun puutteita.
- Biennaalin siirtyminen.
- Oodissa, Stoaan aukiolla sekä Sitratorilla toteutui asiakastilanteisiin liittyviä turvallisuusriskejä
- Nuoriso-ohjaajan tehtävien rekrytointien kohdalla havaittiin, että avoimiin tehtäviin oli poikkeuksellisen vähän tai ei lainkaan kelpoisuusehdot täyttäviä hakijoita.

Merkittävimmät riskit ja niiden hallinta

Toimiala on arvioinut merkittävimpiä riskejä vuonna 2020 mm. palvelukokonaisuuksien riskienhallinta- ja turvallisuussuunnitelmien laatimisen yhteydessä ja riskimittarien (10) seurannassa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiskohteet ja kehittäminen

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan epäkohdat ja kehittämistarpeet seuraavilla alueilla: Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen; riskienhallinnan toimeenpano, hankintaprosessin selkeyttämisen jatkaminen ja koulutus, tase-erän kirjausmenettely ja lahjoitusten vastaanottaminen, maa-alueiden vuokraamisprosessi ja sopimustoiminta sekä seurantana käteisen rahan käsittely sekä kehittämishankkeiden hallinta ja johtaminen siten, että niissä on myös riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Kiireellisenä kehittämiskohteena on parannettu kemikaalien ja vaarallisen jätteen käsittelyä ja varastointia.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on kehitetty mm. sisäisen tarkastuksen arviointiraporttien sisältämien toimenpidesuosituksen pohjalta. Toimialalle on perustettu uusi lakimiesvakanssi. Lisäksi sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on edelleen vahvistettu kuluneen vuoden aikana uudistamalla toimialan hallinnon organisaatiota. Riskienhallinnan roolia on uudistuksessa syvennetty keskittämällä työsuojelu-, turvallisuus- ja riskienhallintaosaaminen samaan palveluun. Uusi organisaatio tuli voimaan 1.1.2021.

Toimialan johtoryhmä on hyväksynyt 7.1.2020 toimialan riskienhallinta- (ml. sisäinen valvonta) ja turvallisuussuunnitelman vuosille 2020-2021. Suunnitelmaan sisältyy 21 kohdan toimenpideohjelma. Merkittävin vuoden 2020 kehittämiskohde on ollut palvelukokonaisuuksien ja hallinnon riskienhallinta- ja turvallisuussuunnitelmien laatiminen. Lisäksi on koottu tärkeimmät tietojärjestelmistä saatavat riskimittarit (10), joiden avulla seurataan riskienhallinnan kehittymistä toimialalla ja palvelukokonaisuuksissa.

Vuonna 2021 riskienhallintaa kehitetään mm. palvelutason riskien arviointien toteuttamisella palvelukokonaisuuksissa ja hallinnossa.
